

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2026-2027

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Σάββατο 25 Απριλίου 2026

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ και για τα δύο μαθήματα: 180 λεπτά (3 ώρες)

ΜΕΡΟΣ Α: ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ο Πλανήτης σε Μετάβαση: Η Ευθύνη της Γενιάς μας απέναντι στο Περιβαλλοντικό Αποτύπωμα»

1. Στην αυγή του 21ου αιώνα, η ανθρωπότητα βρίσκεται αντιμέτωπη με μια πρόκληση που υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα, τις πολιτικές διαφωνίες και τις οικονομικές επιδιώξεις: την κλιματική κρίση. Η σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον, η οποία για αιώνες βασιζόταν στην αλόγιστη εκμετάλλευση και την πεποίθηση ότι οι φυσικοί πόροι είναι ανεξάντλητοι, έχει οδηγηθεί σε ένα οριακό σημείο. Η φύση δεν είναι πλέον το σιωπηλό σκηνικό της ανθρώπινης δραστηριότητας, αλλά ένας ζωντανός οργανισμός που αντιδρά σπασμωδικά στις πιέσεις που δέχεται.

2. Το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η τήξη των πάγων, η ερημοποίηση ολόκληρων περιοχών και η απώλεια της βιοποικιλότητας δεν αποτελούν σενάρια επιστημονικής φαντασίας, αλλά την καθημερινή πραγματικότητα που καταγράφουν οι επιστήμονες σε κάθε γωνιά της γης. Η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη, αποτέλεσμα της υπερβολικής εκπομπής διοξειδίου του άνθρακα, προκαλεί ακραία καιρικά φαινόμενα που πλήττουν κυρίως τις πιο ευάλωτες κοινωνίες. Ωστόσο, η οικολογική κρίση δεν είναι μόνο ένα ζήτημα «θερμοκρασίας». Είναι μια βαθιά κρίση αξιών. Ο σύγχρονος καταναλωτισμός έχει επιβάλει ένα μοντέλο ζωής όπου το «έχω» υπερέχει του «είμαι», οδηγώντας σε μια παραγωγή απορριμμάτων που η γη αδυνατεί να απορροφήσει.

3. Η ανακύκλωση, αν και απαραίτητη, δεν αρκεί πλέον ως μοναδική λύση. Χρειάζεται μια ριζική επαναξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο καταναλώνουμε. Η έννοια της «κυκλικής οικονομίας», όπου τίποτα δεν πάει χαμένο και όλα επαναχρησιμοποιούνται, αναδύεται ως η μοναδική βιώσιμη προοπτική. Ταυτόχρονα, η στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας –τον ήλιο, τον άνεμο, το νερό– αποτελεί επιτακτική ανάγκη για να απεξαρτηθούμε από τα ορυκτά καύσιμα που δηλητηριάζουν την ατμόσφαιρα.

4. Ποιος είναι όμως ο ρόλος του ατόμου και, κυρίως, του νέου ανθρώπου σε αυτό το τοπίο; Συχνά κυριαρχεί η ηττοπάθεια, η αίσθηση ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται σε υψηλό επίπεδο από κυβερνήσεις και πολυεθνικές, και ότι η δική μας δράση είναι μια σταγόνα στον ωκεανό. Αυτή η αντίληψη είναι εσφαλμένη. Η οικολογική συνείδηση χτίζεται μέσα από τις μικρές, καθημερινές επιλογές: τη μείωση της χρήσης πλαστικού, την εξοικονόμηση νερού, την προτίμηση τοπικών προϊόντων, τη συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις δενδροφύτευσης ή καθαρισμού ακτών.

5. Το σχολείο έχει να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία. Δεν αρκεί η στείρα μετάδοση πληροφοριών για τα οικοσυστήματα. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση πρέπει να είναι βιωματική, να φέρνει τον μαθητή σε επαφή με τη γη, να του διδάσκει τον σεβασμό προς κάθε μορφή ζωής. Μόνο αν το παιδί αγαπήσει το δάσος και τη θάλασσα, θα νιώσει την ανάγκη να τα προστατεύσει.

6. Η **προστασία** του περιβάλλοντος δεν είναι μια πράξη φιλανθρωπίας προς τη φύση· είναι μια πράξη αυτοσυντήρησης. Αν αποτύχουμε να ισορροπήσουμε τη σχέση μας με τον πλανήτη, δεν θα υποφέρει μόνο η πανίδα και η χλωρίδα, αλλά ο ίδιος ο πολιτισμός μας. Η επόμενη δεκαετία θεωρείται κρίσιμη, επειδή οι επιστήμονες προειδοποιούν ότι τα χρονικά περιθώρια για την αναστροφή της καταστροφής στενεύουν επικίνδυνα. Είναι το χρονικό διάστημα στο οποίο καλούμαστε να αποφασίσουμε αν θα είμαστε η γενιά που επέτρεψε την καταστροφή ή η γενιά που οδήγησε στην αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας. Η ευθύνη είναι συλλογική, αλλά η **δράση** ξεκινά από τον καθένα μας ξεχωριστά.

Διασκευασμένο κείμενο

ΜΕΡΟΣ Β: ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Κατανόηση Κειμένου

A.1. Με βάση το κείμενο που διαβάσατε, να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

1. Η κλιματική κρίση επηρεάζει εξίσου όλες τις κοινωνίες του πλανήτη, ανεξάρτητα από το πόσο ευάλωτες είναι. **Λάθος**
2. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, η ανακύκλωση από μόνη της αποτελεί την οριστική λύση στο περιβαλλοντικό πρόβλημα. **Λάθος**
3. Η οικολογική συνείδηση δεν εξαρτάται μόνο από τις μεγάλες κυβερνητικές αποφάσεις, αλλά και από τις μικρές καθημερινές μας επιλογές. **Σωστό**
4. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση στο σχολείο πρέπει να ξεφύγει από την απλή μετάδοση γνώσεων και να γίνει πιο βιωματική. **Σωστό**
5. Η προστασία της φύσης περιγράφεται στο κείμενο κυρίως ως μια πράξη φιλανθρωπίας του ανθρώπου προς το περιβάλλον. **Λάθος**

Μονάδες 5 [5x1=5]

A.2. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ της απλής ανακύκλωσης και της «κυκλικής οικονομίας» σύμφωνα με το κείμενο;

Μονάδες 5 [Αξιολογείται η κατανόηση της διαφοράς μεταξύ απλής διαχείρισης και κυκλικού μοντέλου]

Τεκμηρίωση: Η **ανακύκλωση** αποτελεί μια εκ των υστέρων προσπάθεια διαχείρισης των απορριμμάτων (αφού έχουν ήδη παραχθεί). Αντίθετα, η **κυκλική οικονομία** είναι ένα ολιστικό μοντέλο που επανασχεδιάζει την παραγωγή από την αρχή: στοχεύει στην ελαχιστοποίηση των απορριμμάτων, στην επαναχρησιμοποίηση των πάντων και στην εξάλειψη της έννοιας του «σκουπιδιού». Είναι, δηλαδή, μια προληπτική και όχι απλώς κατασταλτική μέθοδος.

A.3. Με ποιους τρόπους, σύμφωνα με το κείμενο, μπορεί το σχολείο να βοηθήσει στη διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης στους μαθητές;

Μονάδες 5 [Αξιολογείται η ικανότητα πρότασης πρακτικών λύσεων βάσει του κειμένου]

Τεκμηρίωση: Σύμφωνα με το κείμενο, το σχολείο πρέπει να ξεφύγει από τη θεωρία (στείρα γνώση) και να υιοθετήσει τη **βιωματική μάθηση**. Αυτό σημαίνει δράσεις που φέρνουν τον μαθητή σε άμεση επαφή με το περιβάλλον (π.χ. σχολικοί κήποι, επισκέψεις σε δάση), ώστε η προστασία της φύσης να γίνει συναισθηματική ανάγκη και όχι μια επιβεβλημένη γνώση.

B. Λεξιλόγιο

B.1. Αντικαταστήστε τις υπογραμμισμένες λέξεις της πρώτης παραγράφου με μια συνώνυμή τους, ώστε να μην αλλάξει το νόημα της πρότασης: αυγή, υπερβαίνει, αλόγιστη, ανεξάντλητοι, αντιδρά.

Μονάδες 5 [5x1=5]

Αυγή: χάραμα, ξεκίνημα, απαρχή

Υπερβαίνει: ξεπερνά, υπερνικά, υπερκαλύπτει

Αλόγιστη: ασύδοτη, απερίσκεπτη, αμέτρητη

Ανεξάντλητοι: ατελείωτοι, απέραντοι, αστείρευτοι, άφθονοι

Αντιδρά: αποκρίνεται, απαντά, ανθίσταται, αντιστέκεται, αντιπράττει

B.2. Να δώσετε τα αντώνυμα των λέξεων της δεύτερης παραγράφου: **αύξηση**, **υπερβολικής**, **βαθιά**, **σύγχρονος**.

Μονάδες 4 [4x1=4]

Αύξηση: μείωση, ελάττωση

Υπερβολικής: ελάχιστη, περιορισμένη, μέτρια

Βαθιά: επιφανειακή, ρηχή

Σύγχρονος: παλαιός, αρχαίος, ξεπερασμένος

B.3. Να γράψετε δύο παράγωγα (ουσιαστικά ή επίθετα), απλά ή σύνθετα, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *εκμετάλλευση (1\$)*, *δράση (6\$)*, *προστασία (6\$)*.

Μονάδες 6 [6x1=6]

εκμετάλλευση: εκμεταλλευτής, ανεκμετάλλευτος.

δράση: δραστήριος, αντίδραση.

προστασία: προστάτης, προστατευτικός.

Γ. Γραμματική

Γ.1. «Οι επιστήμονες **καταγράφουν** την πραγματικότητα». Να μεταφέρετε το ρήμα στον Παρατατικό, τον Αόριστο και τον Συντελεσμένο Μέλλοντα.

Μονάδες 6 [3x2=6]

Παρατατικός: *κατέγραφαν*

Αόριστος: *κατέγραψαν*

Συντελεσμένος Μέλλοντας: *θα έχουν καταγράψει*

Γ.2. Να σχηματίσετε τους άλλους δύο βαθμούς των επιθέτων: *συχνά, μικρές, κρίσιμη*.

Μονάδες 6 [6x1=6]

συχνά – συχνότερα – συχνότατα (ή πιο συχνά – πολύ συχνά)

μικρές – μικρότερες – μικρότατες (ή ελάχιστες)

κρίσιμη – κρισιμότερη – κρισιμότατη

Γ.3. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της **Στήλης Α** (όπως αυτές χρησιμοποιούνται στο κείμενο) με τη γραμματική τους ταυτότητα στη **Στήλη Β**. (Περισσεύουν δύο στοιχεία στη Στήλη Β).

Στήλη Α (Λέξεις)	Στήλη Β (Μέρη του Λόγου)	απάντηση
1. αλλά	α. Ουσιαστικό	1. ζ
2. ερημοποίηση	β. Επίθετο	2. α
3. εμείς	γ. Ρήμα	3. η
4. βιώσιμη	δ. Επίρρημα	4. β
5. συχνά	ε. Άρθρο	5. δ
6. προστατεύει	στ. Πρόθεση	6. γ
	ζ. Σύνδεσμος	
	η. Αντωνυμία	

Μονάδες 3 [6x0,5=3]

Δ. Συντακτικό

Δ.1. Στην πρόταση «Η περιβαλλοντική εκπαίδευση διδάσκει τον σεβασμό στους μαθητές», να βρείτε το Υποκείμενο, το Ρήμα, το Άμεσο και το Έμμεσο Αντικείμενο.

Μονάδες 6 [1,5x4]

Υποκείμενο: *Η περιβαλλοντική εκπαίδευση*

Ρήμα: *διδάσκει*

Άμεσο Αντικείμενο: *τον σεβασμό*

Έμμεσο Αντικείμενο: *στους μαθητές*

Δ.2. «Η υπερβολική εκπομπή ρύπων προκαλεί ακραία φαινόμενα». Να μετατρέψετε την Ενεργητική σύνταξη σε Παθητική.

Μονάδες 4 [4 μονάδες για την πλήρη και ορθή μετατροπή της πρότασης.]

Παθητική: «Ακραία φαινόμενα **προκαλούνται από** την υπερβολική εκπομπή ρύπων.»

Δ.3. Στην τελευταία παράγραφο, να εντοπίσετε μία δευτερεύουσα αιτιολογική και μία δευτερεύουσα υποθετική πρόταση και να αναφέρετε με ποια λέξη εισάγονται.

Μονάδες 5 [2,5x2=5]

Η Δευτερεύουσα Αιτιολογική Πρόταση: «...επειδή οι επιστήμονες προειδοποιούν ότι τα χρονικά περιθώρια για την αναστροφή της καταστροφής στενεύουν επικίνδυνα.» Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο «επειδή»

Η Δευτερεύουσα Υποθετική Πρόταση: «*Αν αποτύχουμε να ισορροπήσουμε τη σχέση μας με τον πλανήτη...*». Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο «Αν».

Ε. Παραγωγή Λόγου (Εκθεση)

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, γράφετε ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας (200-250 λέξεις). Στο άρθρο σας:

- α) Να περιγράψετε δύο περιβαλλοντικά προβλήματα που παρατηρείτε στην περιοχή σας.
- β) Να προτείνετε τρεις δράσεις που θα μπορούσατε να αναλάβετε ως μαθητική κοινότητα για να βελτιώσετε την κατάσταση.

Μονάδες 40

Η βαθμολόγηση:

- **Περιεχόμενο (15 μονάδες):** Πληρότητα επιχειρημάτων, εύστοχη περιγραφή προβλημάτων και ρεαλιστικές προτάσεις.
- **Δομή & Οργάνωση (10 μονάδες):** Ύπαρξη παραγράφων, λογική αλληλουχία, χρήση συνδετικών λέξεων, τήρηση του επικοινωνιακού πλαισίου (άρθρο).
- **Γλώσσα & Ύφος (10 μονάδες):** Πλούσιο λεξιλόγιο, κατάλληλο ύφος για σχολικό περιοδικό, αποφυγή επαναλήψεων.
- **Ορθογραφία & Σύνταξη (5 μονάδες):** Γραμματική και συντακτική ορθότητα.

Ενδεικτικό Σχέδιο Έκθεσης (Άρθρο):

1. Το Επικοινωνιακό Πλαίσιο (Άρθρο)

Εφόσον το θέμα ζητά άρθρο για σχολικό περιοδικό, το κείμενο πρέπει να έχει:

- Τίτλο: Πιασάρικο, σύντομο, σχετικό με το θέμα (π.χ. «Πράσινο Σχολείο: Όνειρο ή Πραγματικότητα;» ή Το περιβάλλον της πόλης μας: Ώρα για δράση!).

- Ύφος: Άμεσο, σοβαρό αλλά και ενθουσιώδες (αφού απευθύνεται σε συμμαθητές), με χρήση α' πληθυντικού προσώπου («εμείς», «ας προσπαθήσουμε») για να δηλωθεί η συλλογικότητα.

2. Οργάνωση του Περιεχομένου (Διάγραμμα)

Πρόλογος (40-50 λέξεις):

- Αφόρμηση από την επικαιρότητα (π.χ. Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος).
- Σύντομη αναφορά στη σημασία του περιβάλλοντος για την επιβίωση του ανθρώπου.
- Θέση: «Η προστασία του πλανήτη ξεκινά από το δικό μας σπίτι και το δικό μας σχολείο».

Κύριο Μέρος - 1η Παράγραφος: Τα Προβλήματα (80-90 λέξεις):

- Πρόβλημα Α (Ρύπανση): Η παρουσία πλαστικών μιας χρήσης στο προαύλιο και η έλλειψη σωστής διαλογής απορριμμάτων.
- Πρόβλημα Β (Τσιμεντοποίηση): Η απουσία πρασίνου στην περιοχή μας και η ηχορύπανση από τους γύρω δρόμους που δυσκολεύει το μάθημα. ή
- Έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων στις γειτονιές.
- Συσσώρευση απορριμμάτων έξω από τους κάδους λόγω κακής διαχείρισης.

Κύριο Μέρος - 2η Παράγραφος: Οι Προτάσεις (80-90 λέξεις):

- Δράση 1: Δημιουργία «Πράσινης Ομάδας» από μαθητές που θα επιβλέπουν την ανακύκλωση σε κάθε τάξη.
- Δράση 2: Πρωτοβουλία για δενδροφύτευση στον περίβολο του σχολείου ή υιοθεσία ενός κοντινού πάρκου.
- Δράση 3: Οργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων (π.χ. προβολή ντοκιμαντέρ) για να πειστούν και οι πιο αδιάφοροι συμμαθητές μας.
ή
 1. Δημιουργία σχολικού λαχανόκηπου για την επαφή με τη φύση.
 2. Καμπάνια ενημέρωσης από τους μαθητές προς τους περιοίκους για τη σωστή ανακύκλωση.
 3. Καθιέρωση μιας ημέρας εθελοντικού καθαρισμού του κοντινού άλσους ή της πλατείας.

Επίλογος (40-50 λέξεις):

- Σύνοψη της κεντρικής ιδέας.
- Προτρεπτικό μήνυμα: «Δεν κληρονομήσαμε τη γη από τους γονείς μας, τη δανειστήκαμε από τα παιδιά μας. Ας γίνουμε εμείς η αλλαγή που θέλουμε να δούμε».